

møde langt udenfor deres Retskreds for at afgive Vidnesbyrd. Ja, det at afgive Vidnesbyrd er overhovedet en stor Ulejlighed, men jeg tvivler paa, at den bliver meget større ved dette. Det er i Virkeligheden ikke dette, som tager Vidnets Tid, at det skal afgive Forklaring, men atter som ved Sagførerne dette, at man skal vente. Jeg vil spørge, om det er større Ulejlighed for mig at afgive Vidnesbyrd i København eller i Helsingør, naar jeg ved, at jeg kommer for til den fastsatte Tid. Naar jeg her i København er tilsagt til Kl. 11, kan det hænde — det vide de Herrer, som have været saa uheldige at optræde som Vidne i Retssager —, at jeg ikke kommer for Kl. 11, men Klokkeren kan blive baade 1 og 1½, inden jeg kommer for. Vidste jeg, at jeg kom for bestemt Kl. 11, var der saa virkelig Forskel paa Ulejligheden, om jeg skulde møde paa Blegdamsvejen, eller om jeg skulde møde i Helsingør?

Man overdriver den Ulejlighed, det vil volde, og i det hele synes jeg, at det er saa underligt, at man taler om den megen Ulejlighed her til Lands, naar man sammenligner Forholdene her med andre Steder. Der er f. Eks. en Jurisdiktion eller Kreds, som jeg kender noget til, maaske mere end til mange Kredse her i Landet, nemlig det Kölnske Distrikt i Tyskland. Der er der en Befolkning paa over 4 Mill. Mennesker — det vil sige betydeligt mere end i hele Danmark —, men der er langt færre Dommere og Rætter end her, og jeg har dog aldrig hørt om nogen Klage derover. Der synes alle, at naar de ikke skulle andet end bare møde indenfor en Provins, der for Resten er langt større end Danmark, saa er der ikke noget i Vejen; det er ikke en Ulejlighed, som gaar ud over, hvad der skal til. Og hvorledes er det ikke i vore Nabolande, i Sverige med de uhyre store Jurisdiktioner og i Norge, hvor man somme Tider maa rejse 2—3 Dage gennem Is og Sne og over Bjerge. Der hører man aldrig nogen Klage i saa Henseende. Jeg synes derfor ikke, at man her, hvor Kommunikationsmidlerne ere saa bekvemme og Landet saa lille, og hvor det selv ved Vintertide ikke er besværligt at komme fra det ene Sted til det andet, skulde klage over for stor Ulejlighed.

Nu er det imidlertid saaledes, at Lovforslaget aabner Adgang til Umiddelbarhedsprincipets Anvendelse. Der er en Bestemmelse, der gaar ud paa, at Retten kan forlange, at vedkommende skal møde

umiddelbart for Retten. Ja, det er godt nok. Jeg vil blot dertil sige, at det kalder jeg ikke Lovgivning, men jeg kalder det at give Lovgivningen ud af sine Hænder. Jeg synes, at enten skal der være Umiddelbarhedsprincip, eller der skal ikke være det, for man ved slet ikke, hvorledes dette vil udvikle sig. Jeg vil gerne sige, hvorledes jeg tror, det vil udvikle sig. Jeg tror, at det mange Steder vil udvikle sig saaledes, at man begærer af Domstolene, at Vidnerne skulle møde, og at Domstolene ville være villige til at imødekomme dette Krav, saaledes at det bliver Regelen, at Vidnerne altid maa møde. Jeg vil da spørge, om der saa ikke kommer et underligt Forhold frem, om man ikke let risikerer, at Vidnerne komme til at møde to Gange, først ved Underretten og derpaa ved Landsretten, idet en af Sagførerne stiller det Krav til denne, at Vidnerne skulle indkaldes. Jeg siger ikke, at det overalt bliver saaledes, men jeg tror, at det mange Steder vil udvikle sig saaledes. Men det, som jeg ogsaa finder at maatte anke over, er, at der ikke er en bestemt Regel i saa Henseende, for man ophæver ganske enhver Regel, naar det bestemmes, at man skal afgive sit Vidnesbyrd for sit Værneting, i den Jurisdiktion, hvor man bor, men at man kan — og det er altsaa noget, der sker, uden at det paa nogen Maade kan kritiseres — indkaldes til at møde personlig for Retten.

Jeg skal her resumere, hvad jeg har sagt om Skriftlighed og Mundtlighed derhen, at jeg ikke tvivler paa, at der er Fordele og vil opstaa nogle Fordele derved, at Lovforslaget paa en saadan begrænset Maade, om jeg saa maa sige, indfører de nyere Principper i Processen, men at det er tvivlsomt, hvor langt det vil gaa, og at en Ting er vis, at Processen vil blive dyrere for Befolkningen, end den har været.

Med Hensyn til Reformen af Strafferetsplejen stiller jeg mig adskilligt mere tvivlende, om der virkelig er noget vundet. Man har jo ikke fundet det rigtigt eller betimeligt nu at indføre den fuldstændige Adskillelse mellem Administrationen og den dømmende Magt. Jeg maa i den Henseende sige, at om end man nu ikke fandt det rigtigt eller muligt eller betimeligt, eller man fandt det for dyrt, hvad Grunden nu kan være, at indføre denne Adskillelse, saa kunde man, som en af de foregaaende Talere har fremhævet, meget godt have indført Anklageprincipet. Det vilde koste noget, men det er nu en Gang saadan her i Verden, at Reformen, der